

Nr 91

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt förre tjänstemannen vid Shanghai Municipal Council A. Th. Dahl; given Stockholms slott den 13 mars 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Östen Undén

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att förre tjänstemannen vid Shanghai Municipal Council A. Th. Dahl måtte tillerkännas en pension av 3 000 kronor för år för sin återstående livstid.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anmäler ministern för utrikes ärendena fråga om tillerkännande av pension åt förre tjänstemannen vid Shanghai Municipal Council A. Th. Dahl.

Svenske medborgaren Axel Theodor Dahl, född år 1873, var under åren 1894—1936 anställd hos Shanghai Municipal Council och avgick sistnämnda år med pension från denna anställning. Pensionens belopp fastställdes till £ 27-10-8 per kvartal. Någon pension har emellertid icke utanordnats sedan utgången av 1941. Dock erhöll Dahl av kvarstadsbelagda japanska medel i Sverige full ersättning för utebliven pension för den tid den internationella stadsdelen i Shanghai var ockuperad av japanerna (december 1941—september 1945) med kr. 6 992: 72, motsvarande £ stg 110-2-8 per år. Dessutom erhöll Dahl ersättning med 386 kronor för utebliven utdelning å stamaktier i ett av japanerna ockuperat kraftverksbolag i Shanghai samt med kr. 1 884: 08 för ett banktillgodohavande i The Hongkong and Shanghai Banking Corporation.

Shanghai Municipal Council förvaltade det s. k. International Settlement i Shanghai. Denna stadsdel åtnjöt enligt av Kina ingångna traktater exterritorialitet och stod under främmande makters beskydd. Storbritannien och Förenta Staterna samt andra allierade stater ingick under det andra världskriget överenskommelser med Kina, i vilka de uppgav sina exterritoriella rättigheter i Kina. Även Sverige slöt sedermera (1945) ett avtal med Kina om uppgivande av sina exterritoriella rättigheter i detta land och reglering av därmed sammanhängande spörsmål (SÖ 1945: 1). I en vid avtalet fogad noteväxling förklarades, att Sverige uppgåve sina särskilda rättigheter i bl. a. det internationella settlementet i Shanghai. Enligt det brittisk-kinesiska avtalet av år 1943 skulle den internationella stadsdelens egendom och tillgångar överlåtas till kinesiska regeringen mot att denna åtog sig att infria de förpliktelser, som åvilade Shanghai Municipal Council, däribland även dennas betalningsskyldigheter gentemot förutvarande anställda. Kinesiska regeringen uppfyllde emellertid icke dessa förpliktelser.

Den internationella stadsdelen i Shanghai var ockuperad av japanerna från december 1941 fram till japanernas kapitulation i september 1945. Under denna tid utbetalades icke några pensioner till förutvarande tjänstemän i Shanghai Municipal Council, som ej voro bosatta i Kina eller Japan. När

de kinesiska myndigheterna efter den japanska kapitulationen övertog den internationella stadsdelen i Shanghai, ersattes de utländska tjänstemännen med kinesiska utan att de förstnämnda utfick de förmåner, som kontraktsevenligt tillkom dem på grund av deras tjänst. De kinesiska myndigheterna har ej heller velat vidkännas något ansvar gentemot de utländska förutvarande tjänstemän, som tidigare avgått med pension. Brittiska regeringen har alltsedan 1943 till behövande engelska förutvarande tjänstemän i Shanghai Municipal Council förskottsvis låtit utbetala viss del av dem tillkommande pensionsförmåner utan att frångå sitt krav på att betalningsansvaret åvilar de kinesiska myndigheterna.

Endast ytterligare en svensk, nämligen Joel Alfred Julius Johansson, född den 21 april 1872, torde befinna sig i en situation likartad med Dahls. Johansson, som alltjämt är bosatt utomlands, hemställde år 1950 hos Kungl. Maj:t om ersättning av statsmedel för uteblivna pensionsförmåner. Kungl. Maj:t fann emellertid ansökningsen icke kunna bifallas. Johansson har dock sedermera beviljats understöd för budgetåren 1952/53 och 1953/54 med 200 kr./mån. samt för budgetåren 1954/55—1958/59 med 275 kr./mån. från vederbörande anslag under femte huvudtiteln.

I en den 10 maj 1949 dagtecknad ansökan anhöll Dahl hos Kungl. Maj:t, att svenska staten måtte förskottera de upplupna ej betalda pensionsbelopp, som tillkommer honom. Kungl. Maj:t fann emellertid, att ansökningsen icke kunde bifallas. Vidare yrkades i en vid 1951 års riksdag väckt motion (II: 354), att riksdagen måtte besluta att till Dahl skulle utbetalas dittills upplupna ej utbetalda pensionsbelopp jämte ränta ävensom i framtiden förfallande dylika belopp, allt mot förbindelse från Dahl att till svenska staten återbetala dessa förskott, när betalning erlades från kinesisk sida, eller att från och med den 1 juli 1951 skulle förskottas förfallande pensionsbelopp mot avgivande av motsvarande förbindelse. Statsutskottet avstyrkte bifall till motionen (utl. nr 118) men föreställde sig att Kungl. Maj:t, därest en undersökning av övriga dithörande fall berörande svenska medborgare eller fortsatta kontakter med danska och norska myndigheter därtill kunde giva anledning, komme att för riksdagen framlägga av förhållandena påkallade förslag. Riksdagen biföll utskottets hemställan. Motion i ämnet väcktes även vid 1953 års riksdag (II: 189). Statsutskottet (utl. nr 81) avstyrkte också denna och framhöll därvid bl. a. såsom sin mening att — därest åtgärder i motionens syfte syntes påkallade — initiativet borde utgå från Kungl. Maj:t, varvid en för de tre nordiska länderna såvitt möjligt likformig behandling av spörsmålet torde böra eftersträvas. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Norska stortinget beslöt åren 1955 och 1957 lämna viss s. k. »billighetserstatning» till de nio norska förutvarande tjänstemännen i Shanghai Municipal Council. Denna ersättning har utgått i form av en engångsutbetalning i storleken 2 000—5 000 norska kronor. Samtidigt har emellertid, enligt vad som upplysts, en del av dessa tjänstemän, vilka varit skyldiga norska statsverket större summor penningar, sedan de under kriget varit internerade i Shanghai, fått sina skulder efterskänkta. De belopp, som sålunda avskrivits,

varierar mellan 2 000 och 12 000 norska kronor. Danska vederbörande avser tillsvidare icke lämna danska förutvarande tjänstemän vid Shanghai Municipal Council någon ersättning av statsmedel för utebliven pension.

I ansökan till Kungl. Maj:t den 11 december 1956 har Dahl anhållit om ersättning för tiden 1. 1. 1946—31. 12. 1955 med £ 1 280-14-8 jämte bankränta, ränta på ränta, plus £ 27-10-8 att utgå kvartalsvis från den 1 januari 1956 intill dess uppgörelse skett med vederbörande kinesiska myndigheter. Han har därvid förklarar sig villig att ur pensionsmedel, som kinesiska regeringen i framtiden kan komma att ställa till hans förfogande, ersätta statsverket dess utlägg.

Statskontoret har i ett yttrande den 17 september 1957 bl. a. framhållit, att frågan om ersättning åt Dahl enligt dess mening icke kan upptagas till prövning annat än i ett större sammanhang och att ansökningen därför icke bör bifallas. Huruvida Dahl under sin tjänstgöring i Shanghai gjort sådana insatser att förutsättningar för beviljande av s. k. honnörspension föreläge undandroge sig statskontorets bedömande. Tillräcklig utredning därom kunde icke anses förebragt i ärendet.

Departementschefen

Dahl var under mer än 41 år verksam såsom chefsinspektör i finansavdelningen inom Shanghai Municipal Council, som utgjorde det exekutiva förvaltningsorganet för det internationella området i Shanghai. Sverige var representerat i områdets styrelse genom sin generalkonsul i Shanghai (Court of Consuls). Dahl var under en följd av år bisittare i den svenska konsulardomstolen i Shanghai och uppbar i denna sin egenskap icke något arvode. Han var känd såsom en duglig man, som gjorde heder åt det svenska namnet.

Billighetsskäl talar för att Dahl ex gratia tillerkännes en pension för sin återstående livstid. Pensionen synes mig böra utgå från och med den 1 januari 1959 och fastställas till 3 000 kronor per år. Den bör vara förenad med rätt till rörligt tillägg. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva

att till förre tjänstemannen vid Shanghai Municipal Council A. Th. Dahl må från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., räknat från och med den 1 januari 1959, under hans återstående livstid utgå en pension av 3 000 kronor för år jämte rörligt tillägg.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Anders Forsse